

lövését hírlik. Elfogatások folyvást napirenden vannak. Rozas, két fiát, Manuelt 's Józsefet nevezé ki utódjaul. — A' Times következőleg ír Montevideobul sept. 21kérül: „Az ugynevezett szabadítóserg, melly ezer főbül áll, sept. 2kán Lavallo tábornok parancsnoksága alatt, Martín-Garcia szigethül két osztályban elvitorlázott, egyik a' landai, másik d. - basillioi kikötőben vete horgonyt 's mindketten Gualeguay felé nyomultak; az entre-rioi csapatok berontását gátolandók az utócsapatot szándékoznak megtámadni 's visszavonulásukat elzárni, azon esetben, ha Rivera megveri 's üldözi őket. —

Spanyolország.

(Németalföld hivatalosan megismeri a' királyné kormányát. Hareztéri hírek.) Madrid, nov. 23kán: „A' ministerség következő köriratot intézett a' spanyol diplomatai ügyviselőkhöz 's consulokhoz: Szerencsém van Önnel tudatnom, mikép a' németalföldi király ő felsége megújítá Spanyolországgal politikai viszonyit, mellyek eddig föl voltak függesztve és Ilik Izabella jogszerű királynénk kormányát megismeré. Minek következtében, Vilmos király ő fels. Grovestius bárót, madridi ügyviselőjeül nevezé, ki 1833tól 1836ig ugyan e' hivatalt viselé Madridban. Ugyan e' tekintetből a' kormányzó királyné ő fens. rendelni méltóztatott, hogy don Maria Ramon Bazo ki Haagában ügyviselői hivatalt viselt, új megbízatást kapjon mint föls. leánya, Ilik Izabella meghatalmazott ügyvivője, kit a' németalföldi király ő fels. e' magas megbízatás következtében már nyilvánosan el is kegyeskedék fogadni. Madrid, nov. 21én 1839. „Ez esemény annál nagyobb örömet szüle Madridban, mivel mindenki képzelheti, miszerint illy fontos lépést csak érett megfontolat után tön Vilmos király, 's hogy e' tette több követőretalánd Európában, mi legbiztosabban alapítandja meg Spanyolország jövődjét. Eddig mindazáltal még semmi alkudozás nincs folyamban a' többi európai hatalom kormányinál, a' királyné ünnepélyes megismerése ügyében. — Espana véres halála nagy örömet ébresztett a' fővárosban, 's ugyan ki is tulajdonithatná bűnül a' szerencsétlen spanyoloknak, ha isteni gondviselés újmutatását pillantják meg azok véres kimultában, kik legtöbb vért ontottak a' jogszerű király és vallás ügyében? Nem ellenségek tulnyomó ereje buktatá meg a' carlosiakat, hanem ők önmagok késziték el a' vésteljes halálos csapásokat, mert saját beleikben dühöngtek gyilkosan, 's főnökeiknek egy része lakója lón a' másoknak. Estellában a' trónkövetelő legműbb négy vezéri fölött mondá ki és teljesitette a' verítéletet Maroto. Midőn az Ebro innesső partjáról néma bámulattal tekintettek a' spanyolok azon jelenetre, akkor még épen nem gyaníták, hogy Moreno, a' malagái hóhér, tulajdon katonái kezei alatt vérendik egészen idegen ország határin. 'S ime most már azon embert is elérte a' vérboszu, kit egész Spanyolország legméltóbb átkokkal terhelt vala. Espana grófot, Catalonia tigrisét, ugyanazon emberek gyilkolák meg, kiket nem győzött eléggé tüzelni öldöklésre 's gyujtogatásra. Még azon egy vigasztalása sem maradt, hogy legbensőbb örömmel így szólhatott volna urához: „Catalonia legnépeseb iparüző városát romhalommá változtatám, a' lakosságot mind egy lábíg fölkonczoltatám, 's mindenütt bitófákat álliték föl, hogy embereid hűségét számodra biztosithassam.“ A' cataloniai események részletei iránt különböző hírek keringnek. Annyi bizonyos, mikép a' trónkövetelő egyik bourgesi határozatában megfosztá Espana grófot a' cataloniai főparancsnokságtól és Segarra tábornokot emelé e' hivatalra, olly meghagyással, hogy a' cataloniai harezt Espanaéhoz hasonló szilárd elhatározottsággal folytassa. E' határozatot don Ramirez de la Piscina külminister irta alá. D. Ramirez legteljesb joggal mondhatja magát külministernek; mert a' spanyol ügyek rája nézve most csakugyan külföldiek. A' madridi új ministerség nagy erőt látszik kifejteni. Ulmder tábornok csak a' hivatalos lapból tudá meg kineveztetését granadai főkapitánnyá, 's azonnal megköszöné e' kitüntetés és határozottan elutasítá magától. Ezután Aldama tábornokot nevezé ki a' kormány ez állomásra, 's helyette a' baleari szigetek főkapitánya Jose de la Hera leend. Valencia másodparancsnoka, Infante, a' föllengősdiék kedvence, szinte elveszté hivatalát, 's helyét Orus tábornok foglalá el. Aragoniai hírek szerint a' háboru jövő tavaszig alkalmasint megszüenend, 's csupán állomásikat iparkodandnak megtartani az ellenséges vezérek. A' katonák már is sokat szenvedtek a' hideg miatt és a' hó igen tetemesül megrongálá az utakat, mi rendkívül nehezíti a' kölcsönös közlekedést. —

(Espartero titkos tervei. A' kormány több új főkapitányt nevez ki.) Madrid, nov. 21kén: „Espartero fővezér majd folyvást beteg 's az ágyat kénytelen őrzeni. Ő sajnálatra de egyszerűs mind halára méltó, mert föladozását valóban dicséretesnek kell vallani, mellyel fájdalom 's betegség ellen olly férfias elszántsággal küzd. A' spanyol lapok nagyobb része statuscapásról szóla, mellyet Espartero szándékozik véghez vinni. Biztosítom Önt, hogy egyszer már csakugyan próbálni akart illyesmit Espartero a' királyné érdekében. Előhadai már utban is voltak Madrid felé; de csakhamar elhalasztá tervét Espartero, vagy mivel nem vélt kedvező sikert reménylhetni, vagy pedig azért, mert tény-erő hiányzék nála. Ha egyébiránt a' spanyol fővezér csakugyan illy nagyfontosságú merényre száná el magát ugy ezt, koránsem dicsvágyból, hanem csak az alkotmányos Spanyolország szilárdabb megalapításaért tenné. Espartero még nem mondá ki végszavát, ezt pedig meg kellene hallgatni előbb, és ítéletet csak azután mondani tettei fölött. Azok, kik nem ismerik Esparterot, azt vélik, hogy mint dicsvágyó akar meghalni a' trón lépcsőinél; azok mindazáltal, kik jobban ismerik őt, tudják, miszerint ő, mihelyt kötelessége teljesítve leend, nem fog egyebet kívánni, mint hogy csöndes elvonultságban mint böcsületes ember végezhesse napjait. — Az új ministerség eddigi léptei világosan tanusitják, hogy semmi engedélyt nem szándékozik nyújtani a' zavargóknak. Gonzalez Villalobor tábornokot, ki egy év előtt, midőn a' sevillai zendülés Andaluzia tartomány nyugalmát fe-

nyegeté, rövid idő alatt ismét helyre tudá állítani a' közsenedet, Uj-Castilia kapitányává nevezé ki a' kormány, Sanjuanena tábornokot pedig, ki maroknyi katonasággal rögtön elnyomá a' sevillai lázongást, Andaluzia főkapitányává. A' granadai főkapitány don Antonio Maria Alvarez, ki olly gyöngye volt, hogy mindenben a' föllengősdiék által engedé magát vezetetténi, elveszté hivatalát 's helyét Llander tábornok foglalá el. Ezutóbbi kinevezés legnagyobb elégtelenséget okozand a' granadai és malagai föllengősdiék közt. A' kormány alkalmasint Cataloniába is új kapitányt küldend, honnan naponkint terhes vadak érkeznek Valdes és Seoane tábornokok ellen. Az első ugyanis, mióta a' cataloniai hadserget vezérli, még csak egyszer ütközék össze az ellenséggel, 's csupán henye tobzódásnak él barcelonai elzárt palotájában. Seoane tábornok, a' híres szabadsági hős, ki a' cortesben valamennyi tábornok bevádlására vélt hivatást érzeni, mivel több tartományt ostromzári állapotba helyezének, most maga nemcsak föntartja Barcelonában e' rendszert, hanem a' legelőbbkelő polgárokat is föllegvári ronda börtönökbe hányatja, mivel nem akarják az általa kivevett törvénytelen adót fizetni. Meer bárót zsarnoknak nevezék az itteni föllengősdiék, pedig épen ő volt az, ki leginkább féken tudá tartani a' carlosiakat, 's az ő kiáltozásikra küldé a' kormány oda Valdes és Seoane tábornokokat, 's ezek megmutatták, hogy épen azok szokták megsérteni az alkotmányt, törvény fölbe emelvén magokat, kik legszájasabban korholnak másokat önkény-gyakorlás miatt. Don Francisco Valdes, ki e' háboru alatt annyiszor vallott már kudarcot az ellenség előtt, most ismét csatát veszte nov. 14kén Xucar vidékin, hol minden előleges kémle nélkül támadá meg az ellenséget, 's 136 embert vesztett e' gondatlansága miatt, minek következtében a' carlosiak elfoglalák Tarazonát, 's az egész vidéken kirablák a' népet, mellyet ezenkül még Palillos vad csordája is zsarol.“ —

Anglia.

(A' királyné férjének állapotja.) A' nem hivatalos udvari lap következőleg írja le azon álláspontot, mellyet Albert hg ő felsége ellenében foglaland el: „Azon két eset közt, ha t. i. a' király emel magához fel királynét, vagy pedig a' királyné királyt, igen lényeges különbség uralkodik. A' fölemelt királyné a' király első alattvalója, de a' királyné férje, mint férj, semmi ranggal nem bír. A' nőül felvett királyné közönséges jog szerint számos szabadítékkal 's igen becses előjogokkal bír; de a' férjül elfogadott király illyesmikkel nem dicsekhetik. Milly rang vagy kiváltáság és előjog jusson neki tulajdonul, az csupán fölséges hitvese vonzalmától 's kegyétül függ; azonban igen természetesül következtethetni, hogy ő fels. nem fog megfélekedzeni jelekről, sem számra sem fontosságra nézve. Mindenek előtt kir. fönség czimet fog nyerni Albert hg, mi közvetlenül Cambridge hg után helyzi őt rangban minden nyilvános ünnepélynél; de minden politikai hatalom 's befolyás nélkül, ámbár ez utóbbit a' királynén gyakorlani elég alkalma leend. Egyébiránt nem valószínű, hogy a' hg peerré fog nevezetténi, ki alkalmasint csupán kir. vérből származó hgek rangfokán álland, mint például IVik Vilmos, ki felsőházba lépte előtt csupán egyszerű Vilmos Henrik hgek nevezették. Albert hg egymásután térd-szalagrend lovagja, tábornok és tábornagy, 's végre bathrendi parancsnok leend. Ez fokokenti előléptetése.“ —

(Ujabb részletek a' királyné férjhez menetéről. Elegy.) London, nov. 25kén: „Hivatalos jegyzékből kiviláglik, mikép a' nov. 23iki titkos tanácsülésben a' 200 titkos tanácsos közül csak 85 volt jelen. A' kir. család tagjai közül Cambridge hg volt látható, főpapok sorából: a' canterburyi érsek, londoni püspök; továbbá: valamennyi minister, Norfolk, Devonshire, Montrose és Wellington hgek, 's a' t.; ez utóbbi Cowley lordra támaszkodva jelent meg a' toweri kormányzó egyenruhában, a' többi pedig szokott egyen-vagy díszruhákban. Brougham l. legelőbbül társalgott a' ns lordok közt. A' királyné, a' M. Post szerint igen becses karpereczet viselt Albert hg arczképével. Ő fels. szembenőleg érzé helyzete különösségét, mert szokatlanul halvány volt 's némi részketegséget lehete rajta észre venni, midőn azon nyilatkozatot olvasá föl, mellyben férjhez - menési szándékát tudatá titkos tanácsával, ámbár e' szókat: „érett megfontolással“ igen nyomatékosan mondá. Melbourne nem tüntete ki olly élénk vidorságot, melly különben sajátja szokott lenni. A' királyné nyilatkozványa után, szerenese-kívánatát fejezé ki a' titkos tanácsnak Lansdowne e' frigyhez 's engedelmet kért ő fels. határozatát nyilvánossá tehetni. — John Lander, testvére 's utitársa Richardnak, ki az afrikai sivatagokban halt meg, nov. 23ikán mellbaj következtében elhunyt. John Lander szép és hasznos tapasztalásokat gyűjte Afrikában 's gyászoló családot hagyott maga után. — Az Atlas szerint Chosrew basa Waghornnak egész komolysággal mondá Konstantinápolyon keresztül utaztator, hogy ő sokkal fürgébb 's ifjabb mint M. Ali, 's állítását e' szókkal törekvék erősíteni: „Fussunk egymás után e' teremben, 's látni fogja Ön, hogy még Önnél is jobban tudok futni.“ — A' királyné a' szárazföldi és tengerészeti seregnél több előléptetést teend, és számos díszjelt osztand ki.“ —

(A' parlament már januárban ülend össze.) A' Standard egyik legújabb száma szerint a' parlament még január 2ik hetében össze fog ülni 's a' királyné február elején bizonyosan összekelend Albert hggel. A' ministerség titkolja ugyan e' körülményt, de csupán azért, mivel 5 parlament helyi üres, és ezeket pártjokbeli embereknek szándékozik birtokába juttatni, mit azzal vélnék elérhetni, hogy nem maradván a' torryknak elég idő ármánykodásra, majd biztosan fognak győzni a' választásoknál a' whig jelöltek. A' ministerek majd naponkint titkosan tanácskoznak, 's mint mondják, mindent elkövetnek, hogy hivatalaikban maradhassanak. — A' kereskedők folyamodást intéztek a' ministerséghez a' chinai ügyek tulajdonképi helyzete iránt; de csupán azon nem igen vigasztaló választ nyercék Palmerstonul: tegyenek mit legczélse-

rübbnek gondolnak, mert a kormány még semmi közelebb nyilatkozást nem adhat e tárgyról. A kereskedőség élénk bosszankodással fogadja e közönyös választ oly fontos kérdésre, mely annyi érdeket tárgyaz. Nemelylek szerint azonban a kormány még is csakugyan teljes elégtételt szándékozik követelni Chinától az elkövetett sérelmekért. —

(A királyné még april előtt menend férjhez. Itéletek Albert hgrül.) London, nov. 26ikán: „A napi nagy beszéd tárgy természetesen még folyvást a királyné férjhezmenete, melyet minden néposztály a hgtól a gyarmunkásig nemzeti ügynek tekint. Egyik lap tagadja azon szárnyra kapott hírt, hogy Albert hg testvére a portugáli királyné férjének, 's így vagy katolikus, vagy legalább igen hanyag protestans. Fontos azonban sokkal ennél a Standard következő állítása: „A közönségesen legjobban értesülve lenni szokott körökben beszélnek, mikép a királyné házassága nem aprilban menend véghez, mikép azt ministeri lapok állítják, hanem a parlament még karácson előtt össze fog ülni, szükséges előkészületek tételire, az összekelés pedig január végén vagy február elején fog véghez menni. Ezt igen valószínűnek tartjuk, ha különben a miniszterektől függ az idő-meghatározás, mert jövő aprilig nem reménylhetik hivatalban maradásukat; azon hasznokat pedig nem akarják elszalasztani, melyek királyi menyekzöbül a ministerségre közönségesen háramlani szoktak, 's egyébiránt még a királyné férjére is szeretnének némi befolyást gyakorolni, hogy legalább fájdalomlanabbá tegye bukásukat.“ E nyilatkozatból is kitünik a toryk aljaskodó pártszelleme, melyet mindenkor oly epesen használnak a ministerek ellen. Így azt is rebesgeték a toryk, hogy a titkostonácsi ülésben igen kevés peer volt jelen, midőn házasságra léptét nyilvánítja a királyné, holott egészen ellenkezőleg valóban igen számos titkostonácsos volt ez ünnepélyes ülésben. Még a beteg Wellington hg is eljőve Doverből, hogy személyesen hallhassa királynénk e határozatát, mely mind házi jóvendőjére, mind az ország jólétire nézve oly fontos következményü leend. Wellington hg születése óta tiszteli a királynét, 's mindenkor valódi atyai érzelmeket tanúsítá iránta, bármikép agyarkodjék is ellene vakbuzgó pártja. A titkos tanácsnak különben nem volt más dolga, mint meghajlani és igent mondani, miután szándékát illőn előadta a királyné. A közönség nagyobb része nem szereti, hogy oly fiatal a vőlegény, 's inkább három évvel idősbnek ohajtaná őt a királynénál, mint 3 hónappal fiatalabbnak. Sok toryborzadva emlegeti, hogy a vőlegény egyik nagybátyja katolikus, a másik pedig (Leopold) kathol. lányt vett nőül 's azon valláson nevelteti gyermekeit. Különösen a Times annyival inkább bosszankodik, mivel a királyné nyilatkozatában egyetlen szó sem nyújtja biztosítékot férje családjának protestans érzelmei iránt, mikép azt III. György tevé, midőn jelenté, hogy mecklenburgi hgnővel szándékozik házasságra lépni. Itt feledni látszik a jámbor Times, hogy 1829-ben oly törvényt hozott a parlament, mely a protestans uralkodó vallásnak, kormányzati tekintetben, véget vete. E törvény értelménél fogvást a britt korona birtokosa, irlandi lordhelyettes és Irland 's Anglia lordkancellárja protestansok tartoznak ugyan lenni, de minden más hivatalra egyenlő jogot igényelhetnek a katolikusok a protestansokkal. A királyné tehát nem mondhatta oly záradékot, melynek következtében csak egy vallási felekezett fejedelműjének kellene őt tekinteni. A Times e miatt sem Albert hg, sem a királyné ellen nem gyanakszik; de a királyné szavaiban újlag azon befolyás tulnyomóságát véli látni, melyet O'Connell és az irlandi papság a ministerekre gyakorolnak. Ezenkül a Times néhány levelezőji és a M. Herald igen különösnek mondják, hogy azon 85 titkos tanácsos között, kik a királynénál megjelentek, csak két kathol. peer volt látható, t. i. Norfolk hg és legidősb fia, Surrey gróf, míg az újabb katolikus titkos tanácsos mind elmaradt. Azonban e vészes előjelek daczára is bátorságot színel a M. Herald, 's reményli, hogy még megnyerhetni a toryk számára a fiatal hget, míg a többi tory lap egyenesen w h g érzelműnek tartja őt, és minden kimélet nélkül szeretnének kikelni ellene. — John Colborne, a canadai volt főkormányzó mint hírlík, peerségre fog emelgetni. — James Graham lordrectorra lett a glasgowi tud. egyetemnél. — Bonaparte József Ujyorkbul tegnap kíséretestül Portsmouthba érkezék. — A newporti zendület részesei közül már többen visszanyerék szabadságukat. — Durham lordot betegnek hírlík némelley lapok, míg mások a nov. 23iki titkos tanácsban megjelent peerek közt említik őt. — A tory és szabadelmű sajtónak indulatos harcz-tárgyal szolgál most az özvegy királyné utazgatása is az országban, ki egymásután látogatással tiszteli meg a fő torykat, ezek pedig természetesen mindenütt oly ünnepi kiténtetéssel fogadják őt, hogy minden józan érzelmű angol csupán a királynő megsértését láthatja abban. Mentegetésül több példát hozának most föl a tory lapok, miszerint az özvegy királyné semmi kérelmet nem fogada el utközben, következöleg látogatásának semmi politikai színt nem kíván adni. —

Franciaország.

(Francia foglyok Sziberiában. Elegy.) A Commerce hosszú cikket közöl az 1812iki sziberiai foglyokról, melyben keserű panaszkodik, hogy Russzia még most is minden népjog ellenére fogva tartja azon francziák egy részét, kiket 1812ben Sziberiába hurczoltatott. „Egyszer már, így szól az említett lap, hangosan szólalt meg ez ocsmányág miatt a követkamrában néhány lelkes képviselő azon boldogtalanok mellett, kik híven szolgálták hazájokat, 's mégis 25 év óta feledteték a hon által, mely annyival adósok vérökért. Akkor nemmel válaszolt a kormány a hozzá intézett kérdésekre; de az óta ismét őt francia érkezék vissza honába, kik szerencsések voltak a tobolszki bányákból megszökhetni, 's most legújabbán is egy pattantyus altiszt érkezék Havreba, ki egykor Napoleon testőresapatjában szolgált, 's előadása mindenben öszhangzó korábbi társinak mondásával, kik egyhangulag állítják, hogy számos szerencsétlen francia szenved még Sziberiában. Emberiség ügye ez min-

den kormányra nézve, 's kívánatos, hogy komoly tárgyalatás alá jusson.“ — Nov. 12iki kir. rendelet 300 ezer franknyi rendkívüli költségre hatalmazza föl a külministerséget, titkos kiadások fűdözhetésire. — Orleans hg Marseilleben tartozkodtakor mindenkép törekvék magat népszerevé tenni, 's a nyilvános épületek megtekintésekor huzamosb ideig mulata Saint Jean erősségben is a kikötő mellett, hol nagyatyja 's két fia fogva voltak. A Gazette du Midi alkalmat vesz e körülménynél fogva jelenteni, mikép e redszabály Boyer-Fonfréde indítványára történt, ki 1798ban vérpádon végzé életét, miután Orleans családot örökre száműzetni indítványozá. Boyer-Fonfréde atyja volt azon bordeauxi Fonfrédeknek, ki most valódi vakbuzgalommal óthalmazza Orleans családot. — Valamennyi parisi lap bizonyosnak mondotta, miszerint Bérenger nem fogja elfogadni a pairséget, még is elfogadta. —

A közelebb mult napokban Le Capitol című hírlap szerkesztő hivatalát megmotozá a rendőrség, mivel cikket közölt, mely a szegényebb osztályokat a gazdagok ellen ingerli. — Girondelle assz., ki nem rég követ dobott a király kocsijába, bód-kórházban van, mert őrltsége tökéletesen bebizonyult. — Don Carlos Bourgesba érkezte után párthívei azonnal kiadák arczképét könyomatban. A megyeispan sok példányt vásárla most abból össze 's kiosztatá a rendőrség közt, hogy szükség esetén hasznát vehessék.“ —

(Algirban bizonyosnak mondják a háborut.) Toulon, nov. 28kán: Chimére gőzös végre megérkezett az olly régóta várt afrikai hírekkel, miket azonnal Parisba küldte a hatóság. E hírek rendkívül fontosak. Algirban nagy szerencsétlenség történt, mely már most meggyőzheti a kormányt a sajtó azon állítása igazságáról, hogy eddigi bánásmódja nem lehet üdvös következményü. Az utolsó gőzös azon hírrel érkezék, hogy a metidsai gyarmatosak telvék rettegéssel, mert a beni-isserek megtámadák a keleti határokat. A hadzsutok nagyobb része a lapályra rohant 's földül a jószágokat, mit a betegség által elgyöngült katonaság nem tud megakadályoztatni. Az ellenség mintegy 300 gyarmatosnak metszé le fejét. E szerint tehát ki van jelentve a háboru és a tafnai szerződés megszegve; ha újabb haderőt nem küld a kormány Algirba ugy egészen a város falai alá jóvend Abdelkader. Az emir folyvást azt állítja, mikép a francziák szegék meg először a szerződést, mivel francia hadsereg ment keresztül birtokán. Chimére elindultakor legnagyobb rettegésben voltak Algir lakosi. Minden nélkülözhető katonaság parancsot kapott a metidsai térekre indulni, hová Valée tábornagy is menni szándékozott. Valamennyi metidsai néptörzsök kezét fogott az emirrel, 's épen ezek követtek el a legnagyobb dulakodást; minden mezei lakhelyet fölgujtottak és kirablottak az arabok, kik mintegy 3 ezer főnyi lovas és gyalog csapatban jelentek meg. Egy zászlóaljvezer 170 katonájival együtt fölkonzolt az ellenség. A Toulonnais azonban kétli e hírek valóságát, mivel Algirból már eddig is jobbadán tulzó tudósítások érkeztek illy tekintetben, mert 9 év óta egyetlen őrhelyet sem tudtak elvenni a francziáktól az arabok. 1834ben 25 francia 4 ezer kabil ellen legszerencsésb sikerrel óthalmazá a salemi őrházat. Sokkal valóbszínű, hogy néhány katonacsapatot konzoltak föl az arabok minden távolabbra ágazó előkészületek nélkül, 's ez alkalomkor természetesen a gyarmatosak is szenvedtek, kiknek nem volt idejük megmenekedni a veszély elől. Egy helyen 40 holtra találtak. A sok esőzés annyira megrontá az utakat, hogy a közlekedés majd egészen lehetlenné vált, mi természetesen könnyíti az arabok ügyét, kik jobban megszokták az idő visszontagságát és több szenvedést kiállani képesek. Valée tábornagy még a katonai foglyokat is fölfegyverzé és az ellenség megtámadására küldé. A legközelebb érkezendő gőzhajó bizonyosb híreket hozand. A kormány mindent elkövet, hogy a fenyegető vészt elhárithassa. —

(Abdelkader háborut üzen a francziáknak.) A ministerséghez következő hivatalos irat érkezék Valée tábornagytól: „Algir, nov. 24dikén: Az általam már érintett események csakugyan valósultak. Abdelkader megkezdé a háborut. Hat hónapi folytonos lázítás után sikerült neki a parancsi alatt álló néptörzsökök egy részét fölzendíteni. Három nap óta rohantatja már meg tábornaszereinket, 's ezentul csak fegyverrel szerezhet magának elégtételt Franciaország azon számtalan bántalomért, melyet az afrikai politika két évig mindenkor csak békés uton törekvék elintézni. Algirba érkeztemkor panaszlevelet intéztetek az emirhez a kalifák ellen, 's néhány nap mulva ingerlésteljes választ kapék tőle. Én nyugalommal feleltem neki, mire ő ismét oly hangon nyilatkozék, hihetőleg armányból, vagy talán habozásból, hogy koránsem tarthatam oly igen közelnek a harczkiütést. De Abdelkader már régóta háborura volt elhatározva. Ő csak annyidőt kívánt nyerni, hogy lovasságát tökéletesen öszszeszedhesse, 's nov. 20ikán következő levelet intéze hozzám: „Üdv és áldás arra, ki az igazságot követi! Első és utolsó leveded hozzánk érkezék. Tartalmokat jól fölfogtuk. Megírák már neked, miszerint valamennyi arab, Beni-Hiesznasztól Kafig ugyanazon érzelmetül lelkesül, 's hogy már nem maradt számukra más szó, mint a szent háboru! Én mindent elköveték, hogy más gondolatokra bírhasam őket, de a békét tovább eltűrni senki nem akará már többé. Mindnyájan egyhangulag a szent háborut kívánták, 's én nem tehetek ellenök; kérelmeket meg kell hallgatnom, hogy hí maradhasak dicső törvényinkhez, melyek azt követelik tőlem. Én tehát nem árullak el téged, hanem tudtodal adom a történeteket. Küldd vissza ügyviselőmet Oranból, hogy ismét családja ölebe térhessen. Legyetek készen a harczra, mert tudjátok meg, hogy valamennyi muzulman szent harczot küzdend veletek. Ezt azért mondom, nehogy engem árulónak nyilatkoztassatok, ha valami történni fog. Én tiszta vagyok és soha olyasmint tenni nem fogok, mi törvényink nyíltságával ellenkeznek. Irám hét-főn este Medeahban 1255. Ramadan 11ikén. U. I. Királyod azt válaszolá, midőn levelet intézék hozzá, hogy minden ügy, háboru és béke, csu-

pán tőled függ; én 's velem minden igazhíttű, háborúra vagyunk elhatározva. Légy ez által intve, 's mondd meg, mit gondolsz? Mert neked kell szólnod most, rajtad a' sor, és nem másom." En részemről mindent elköveték a' harc - kiállhatásra. A' chiffai vonalt megerősítettém 's minden főpontját elég mennyiségű élelmiszerekkel látam el, mindenütt egyszersmind legnagyobb vigyázatot 's mérsékletet parancsolván gyakoroltatni, mivel eleinte ótalmilag volt szándékom magamat viselni. Néhány tiszt tüzes bátorsága mindazáltal, fájdalom! gatlá parancsim tökéletes végrehajtását. A' lapályságon lakó európai és benszültt nép legnagyobb figyelmemet igénylé, mert a' hadsereg nem ótalmazható minden birtokukat 's így mindnyájoknak tanácslanom kelle, hogy táborink közelébe vonuljanak, egyszersmind pedig puskákkal 's töltéssel láttam el azon gyarmatosakat, kik szilárd anyagu épületekkel bírtak, sőt néhány pontra katonákat is küldék. Minden bajtelkerülhetni nem is reményltem; különösen pedig az arabok voltak kitétetve ismért gondatlanságuknál fogvást a' megrohanás legveszélyesb részinek. Nov. 17—18kán a' hadsütök több megtámadásit vitézül verék a' gyarmatosak vissza. 20kán azon pillanatban, midőn szándékát tudatá velem Abdelkader, átvivé sergeit a' Chiffán. Ugyanekkor a' buffariki parancsnok épen élelmiszereket küldött Meredbe, mintegy 30 fegyveres kíséretében. Csekély távolban ezer arab támadá meg e' csoportot. A' parancsnok halva maradt a' téren, a' szekereket mindazáltal szerencsésen visszavivék. Egy más szállítvány azonban egészen elveszett, mert a' parancsnok elmulasztá a' szükséges elővigyázatot. 21kén 1500 arab ment keresztül a' Chiffán, kik 200 katonát aprítottak föl. Sok arabot holtan teríte földre a' legközelebb állgutelep, 's néhány pillanat múlva már mintegy 20 ló futosa ember nélkül a' téren. Ugyan 20kán keletről is ellenséges csoport érkezék, mely ismét több gyarmatosat ölt meg. Parancsot adék, hogy mindenütt gyámolítsa a' szerencsétleneket az illető hatóság. Valamennyi gyarmatos, ki kívánta, fegyvert kapott a' helyparancsnokságtól, 's ezek már most mindenütt védelmi állapotba helyezik lakhelyeiket. Az arab törzsökök egy része táborinkba menekült. Ruhieres tábornok, kit Buffarika küldék, parancsim következtében 400 lovassal 's 1500 gyalog katonával járátja be a' vidéket, mindenütt segélyt osztó, hol azt az arabok megrohanási szükségessé teszik. Legnagyobb vigyázatot ajánlék neki, 's különösen intéim, hogy csekély erővel harcra soha ne bocsátkozzék. Mihelyt az idő javuland, azonnal a' hadsütöket fogom megbüntetni, kik legügyesb, egyszersmind legfélelmesb ellenségink. Valé tábornagy. — Magányos levelek szerint a' háboru hihetőleg Oranban is ki fog ütni; hol mindazáltal alkalmasint bűnhődni fognak merényőkért az arabok, mert katonáink biztos sáncok mögött őrködnek ott, 's mindnyájan legjobb egészségnek örvendnek. Constantine tartományban ellenben igen csekély a' katonaság száma, 's azért ott méltán tarthatni veszélytül. Chiffa folyam ezélszerűbb őriztetése által nagyobb részint ki lehetett volna kerülni e' sajnos vérengzést. —

(Elfogatások. Uj pokoleróm.) A' Capitale hirlap szerkesztő hivatalában nov. 27kén mindent megmotoztatván a' rendőrség ugyanazon nap Chanel Lajos grófot 's Crouy-Chanel marquist, Zangiacomi nyomozóbíró parancsa következtében, elfogató. E' tekintetben annyi különböző hír szárnyal Parisban, hogy nem igen igazulhatni el a' tulajdonképi indító okok fölött; annyiban mindazáltal minden vélemény megkegyezik, mikép a' rendőrség már néhány hét óta politikai nyomozásokkal foglaltos. — Nov. 28kán este 8 óra tájban a' kir. palota körül lakók iszonyu durranás miatt rendkívül megijedtek. Montpensier utcában ugyanis, nem távol a' színháztól, löporral 's golyókkal töltött erőmű volt elrejtve; mely azonban olly szerencsésen sült el, hogy az ijedségen kívül semmi kárt nem okozott. Ez esemény szinte legfurcsább magyarázatokra szolgál alkalmul, mikből nehéz kipuhatolni, hogy tulajdonképi kit akarhattak megsérteni a' gonosztevők. Másnap tömérdek kíváncsi néposcport lépé azon tért, honnan a' gyilkoló durranás hallaték, néhány golyó egészen a' 2k emeletig hatott. A' rendőrség több elfogatást eszközle, de minden siker nélkül; bizonyos helyen mindazáltal irományoknak juta nyomába, melylyek titkos egyetértést tanusitnak Napoleon Lajos és Russzia közt, 's a' krakói köztársaságról is említést tesznek. Annyi minden esetre bizonyosnak látszik, hogy a' rendőrség valamely bonapartista összeesküvést fődőze föl, melylynek részletei rövid idő múlva napfényre jövendnek.

(A' lengyel menekvők évnapi ünnepélye. Elegy.) A' lengyel menekvők nov. 29kén ünnepileg üllék meg zendületjök évnapiját. Azon sz. egyházban, mely Kázmér János porkó maradványit pihenteti, 200nál több lengyel volt összegyűlve. Este Arago elnöklete alatt ujra összegyűltek a' lengyelek 's beszédeket tartották, mit eddig kormányparancsnal fogva nem volt szabad tenniök, miből azt következtetik, hogy a' francia és orosz kormány közt tágulnak a' baráti kötelekek. Arago beszédjét igen dicsérik. — Parisban társulat állott össze aláírásra azon szerencsétlen francziák gyámolításaul, kik Sziberiában szenvednek. —

Oroszország.

Jassy, nov. 13dikán: Sokat beszélnek azon szerencsétlen csatáról, melylyt az orosz csapatok september elején Abchasiában veszének. Egy erős osztály nehéz-járatu hegyszorosost fedeze föl őrség nélkül, melyly a' hegyi falukba vezet. Az orosz tiszttek gondolák: nem kellene e' jó alkalmat elszalasztani 's a' hegyszorosan igen jó lenne az ország beljébe rontani. A' közkatonák vonakodtak előre nyomulni, a' tiszttek valának tehát kénytelenek előre rohanni. Félórai nehéz gyaloglat után az osztályt abchasiak támodák meg, kik iszonyu vérengzést követének el a' benyomulók közt; a' kaukáziai gazdálkodtak a' löporral 's köveket dobáltak az oroszokra a' hegyes sziklákról; a' tiszttek nagyobb része elhullt 's a' csapatok legnagyobb zavarban hátráltak. A' holtak és sebesültek tetemi-

vel, melylyek a' kaukáziaiak kezébe kerültek, méltatlanul bántak, nyársra vonák 's a' hegyek mélységibe dobák.

Svédország.

(Elmékedések a' közelgő országgyűlésről.) Stockholm, oct. 25kén: Oct. 20kán nyilvános hirdetvény által, melylyt a' főváros egyháziban szószekről tudattak a' néppel, az országos RR 1840 jan. 14kére hivatnak össze. Svédország képviselősege, alkotmányánál fogva, négy osztályból áll: 1) Nemességből, melylyben minden család külön szavazattal bír, mit megbízólevéllel más nemesre is átruházhatni; ennél fogvást a' nemességet 3—500 tag képviseli az 1200ra terjedő nemesi családból. 2) Papságból, mely választás által 50—60 tagot küld az ország minden papi kerületiből, a' püspököken kívül, kik mindig szavazattal bírnak; a' két egyetem két-két küldöttje 's a' tudom. akademia egy képviselője is ez osztályhoz tartozik. 3) A' városok polgáriból és a' vashámorok tulajdonosiból, kik öszzesen 50 képviselővel bírnak. Végre 4) a' parasztságból, mintegy 100 taggal, kik kerületenkint választóférfiak által választatnak. E' négy rend azonban nem ül össze közös teremben; külön külön szobákban vitatkoznak 's hozzák határozatikat, miután a' kir. előterjesztvények vagy egyes indítványok által tett javaslatokat külön választmányok az országos rendekből megvizsgálták 's javaslatot adtak fölölük. Ha három 's némelly kérdéseknél mind a' négy rend megegyezik, akkor tekintik a' határozatot országos végzésnek. Ez a' munkálatokat fölötté nehézé, lassuvá teszi, a' Rendek közötti szakadásokat előmozdítja 's kaput tár a' megvesztegetésnek, mit a' kormány annál inkább fordíthat hasznára, mert a' nemesi képviselők jobbadán kir. tisztviselők, udvaroncok, tisztörtsztek 's kormánytul függő személyek. Továbbá, mivel a' király nevezi ki a' papi kerületek legjobbikaiban a' lelkészeket, valamint a' püspököket is, azon lelkészek pedig, kiknek jövedelmök csekély, politikai engedékenységek által díjra számolhatnak. Ugyanez történik gyakran a' polgároknál is, mert a' városok többnyire polgármesteröket küldik, kik kevésb jövedelemmel bírnak, mint a' kerületi bírák, kiket hasonlag a' király nevez ki. Mi a' parasztokat illeti, bár ezek meg nem nyerhetők illyes módon; ellenben sokan közülök, főleg a' nem tehetősek, a' nagyurak kézzorításai által annyira elszentelenülnek, 's madeirai és champagnei üritgetések által annyira elbődülnek, hogy az őt környező tanácsadók könnyen halójokba kerítik. Minek következménye az országos kiadások évenkénti szökkenése, ugy annyira, hogy a' nyilvános terhek vagy adók öszzesen az egész évi természetvény negyedét teszik, holott Angliában tízedét, Franciaországban pedig hatodát. A' dolgok ez állapotja a' sajtó növekvő nyilvánossága által napfényre hozatván, a' nemzetben azon élénk kívánatot gerjeszté: vajha történnék valami javítás a' képviselés körében! mert mostani állásában a' kormány befolyását nem igen korlátozhatni; és ez okbul lehetséges, hogy a' legközelebb országgyűlés más jellemet öltend magára, mit hihetőleg a' mult évi több esemény, sajtó miatti üldözések, fölségsértési koholt vádak és kormányi rendszabályok gáncsolgatása előmozdítandnak. Nem tagadhatni, miszerint a' nemzet független résziben forró vágy él a' javításokért, élő példa erre a' hirlapi előfizetők, ugyan is a' radicalis Abendblatt 5 ezer, a' statuslap ellenben csak 1700 's a' tulzó conservatív Minerva, az udvar organuma, csak 600 előfizetővel bír. E' népvélemény azáltal is erőre kap, miszerint Oszkár trónörökös, ki Károly János királynak Norvegiába utaztakor Stockholmban az akkori kormány elnöke volt, hajlónak mutatkozik legalább anyagi javításokra. Mi keletkezhetik ebből, azt főleg a' választások sükere határozzandja meg. Egy példát kell felhoznunk, melyly hiven előtűnteti azon keserűséget, melyly némelly conservatív lelkész harezol az alsóbb néposztály kiműveltetése ellen népiskolák 's felvilágítás által. A' mult országgyűlés javaslatot nyujta be a' kormánynak, melyly a' népiskolák általános elrendezését tárgyzá. Minden püspök és káptalan parancsot kapott véleményadásra; 's épen Tegner püspök, kit, mint költőt, a' német és angol közönség fordításokbul eléggé ismér, káptalanostul javaslatot nyujta be, melylyből következő hely figyelemre méltó: „A' consistorium ugy vélekedik, hogy a' dolgozó néposztály neveltetése lényegesül vallásos legyen. Minden más isméret nemesak fölőlség, sőt gyakorta veszélyes is. Felmíveltség a' parasztoiból hirlapolvasót, paraszt ügyvédet 's t. eff. farag, ez a' leggonoszabb, mivé paraszt lehet. Országgyűléseken az illyesek a' legelégületlenebbek. Szomorú látvány, mennyire megváltoztatá az országgyűlés a' parasztokat, kik jobb napokban, dicsőségük napjaiban, rendeltetésök- és becsületnek tarták istent 's királyt szeretni 's becsülni. Az Abendblatt szentírásuk 's politizálni legkedvesb foglalkozásuk. Minden kedvet elveszítnek mesterségök iránt, 's ha visszatérnek ahoz, csak azért teszik, hogy nyomasztó terhei ellen szavaljanak. Az ember jogairól, alkotmányos szabadságról, a' stathatalmak elkerülhetlen sulygyeneről sok hasztalanságot összeolvastak a' hirlapokból, és sokat hallottak a' hirlapiról, ki tőlük élve pártfogójok. Nincs mirigy, melyly olly ragadós, mint a' demokratái, 's az otthonülők a' felvilágosultak szabadelmű szavalásit tetszéssel olvasgatják. Így aljasul el lassanként ez osztály, melyly az ország velejét alkotja. Az egész dolgozó néposztályt most illy alkotványos és országgyűlési szalmaférfiakká nevelni 's kiképezni uj 's kiterjesztett népiskolák által, ugy látszik közvélemény. A' consistorium minden társaság felett sajnát fejezi ki, melylynek tagja gyermekkortól fogva illy szellemben neveltetik 's van eszközük abban maradásra.“ Más nyomtatványban ekkép nyilatkozik ugyanazon Tegner: „Jobb volna, ha a' lelkészek alumnának, mint az országgyűlés alkotványos szemfényvesztésin 's kerődzésin megjelennek. —

Belgium.

Brüssel, nov. 21kén: A' képviselőkamra ma egyhangulag (56 szóval) elfogadá azon törvényjavaslatot, melyly a' gabna 's burgonyakivittelt 1840. nov. 30áig tiltja.